

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи

РІВНЕ - 2023

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Електронний збірник матеріалів

**Всеукраїнської науково-практичної
*Інтернет-конференції***

**«Підготовка майбутніх педагогів
до виховної діяльності
в освітньому просторі НУШ:
досвід, реалії, перспективи»**

12 травня 2023 року

Рівне – 2023

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи: електронний збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Рівне: РДГУ. 2023. 287 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 25 травня 2023 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи».

ЗМІСТ

Петренко О. Б. Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: актуалізація проблеми.....	8
Кравченко О. Виховна діяльність зі студентською молоддю.....	12
Білавич Г. В., Притуляк Т. В., Скоропад М. І. Підготовка майбутніх учителів до виховання дітей як гуманістів засобами літературної спадщини Василя Сухомлинського.....	18
Баліка Л. М. Особливості впровадження дисципліни «Діяльність вихователя групи подовженого дня в умовах НУШ» в освітній процес ЗВО.....	25
Ваколюк А. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до наскрізної виховної діяльності...	29
Войтовська А. І. Професійна підготовка майбутніх педагогів до педагогічної діяльності.....	35
Карпич І. О. Діяльність працівників соціальної сфери з профілактики булінгу в закладах інтернатного типу.....	39
Левченко Н. В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молоддю.....	43
Маковійчук О. В. Підготовка майбутніх вчителів до екологічного виховання молодших школярів на уроках дизайну і технологій.....	47
Матрос О. О. Нормативно-правове забезпечення регламентації інтеграції дітей з інвалідністю в просторі НУШ.....	52
Моргай Л. А. Нова українська школа.....	58
Поліщук І. В. Підготовка учителя Нової української школи: актуалізація ідей Т. Д. Дем'янюк.....	64
Стельмашук Ж. Г. Формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ.....	67
Цуркан Т. Г., Цуркан Н. Г. Розвиток пізнавальної	73

активності молодших школярів.....	
Гоголь Т. В., Давидюк І. В. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ.....	79
Голя Г. М. Особливості післявоєнної підготовки вчителів Волині (на прикладі Луцького педагогічного училища).....	84
Дубовик К. Ю. Шляхи розвитку пізнавальної активності молодших школярів у сучасній початковій школі.....	87
Коваленко Н. І. Можливості розвитку обдарованої молоді в позашкільній освіті Польщі.....	94
Коваль К. Ю. Соціально-педагогічні умови взаємодії НУШ із сім'єю у полікультурному вихованні.....	98
Кузьмич А. О. Європейські авторські школи кінця ХІХ – поч. ХХ ст.....	102
Левчук Н. О. Формування гуманних взаємин учнів початкових класів як педагогічна проблема.....	106
Петренко І. Ф. Підготовка майбутніх педагогів до формування освітнього простору класної кімнати Нової української школи.....	111
Попова К. В. Формування полікультурної компетентності педагогів як запорука їх успішного функціонування в реаліях освітнього простору НУШ.....	114
Шульгач М. І. Участь викладачів кафедр педагогіки Рівненського державного університету у міжнародному проєкті «Фінська підтримка реформи української школи».....	116
Яремович М. А. Громадянськість майбутніх учителів початкових класів НУШ через призму оновлення національної системи освіти в умовах глобальних геополітичних змін.....	122
Бабич А. Я. Принципи виховання емоційної культури молодших школярів.....	126

Вітковська К. О. Інноваційні підходи в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.....	131
Войтович Т. В. Казка як засіб морально-естетичного виховання молодших школярів.....	137
Гаврилюк О. С. Педагогічні особливості формування моральних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	141
Гомонець М. В. Особливості прояву конфліктної поведінки у дітей молодшого шкільного віку.....	146
Гордусенко М. В. Психолого-педагогічні особливості подолання стресових ситуацій дітьми молодшого шкільного віку.....	151
Демчук Д. О. Формування навичок здорового способу життя у молодших школярів.....	156
Колодич Т. В., Шалівська Ю. В. Організація виховної роботи з учнями початкової школи в умовах дистанційного навчання.....	163
Котух І. Я. Гурткова робота у розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	167
Кравчук М. Ю. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи як педагогічна проблема.....	172
Маринич А. І. Роль національного виховання у формуванні особистості.....	176
Матвіюк А. С. Особливості індивідуальної роботи з молодшими школярами з девіантною поведінкою.....	178
Матюх О. А. Виховний потенціал музичного краєзнавства.....	182
Мельничук Л. Ю. Теоретичні засади забезпечення наступності дошкільної і початкової освіти.....	186
Ничипорчук Г. П. Дитяче об'єднання у виховній системі закладу загальної середньої освіти.....	194
Панчук Г. М. Феномен поняття «естетична культура» в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.....	198
Панчук І. О. Основні напрями та форми волонтерської діяльності.....	204

Пишняк М. М. Зміст національно-патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах війни в Україні.....	212
Полюхович Г. С., Шалівська Ю. В. Самоосвіта як ефективний чинник професійного зростання майбутнього вчителя початкової школи.....	216
Правник Н. С. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації краєзнавчої роботи у педагогічній науці.....	220
Прокопчук Н. Я. Принципи роботи з «важкими дітьми» за В. О. Сухомлинським.....	227
Рижук О. С. Інтерактивні методики формування крос-культурних цінностей у виховній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.....	237
Рожко О. С. Роль та особливості волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку.....	241
Смітюх Н. М. Сутність поняття «емпатія» у психолого-педагогічних джерелах.....	245
Спасіба А. С. До проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до соціалізації учнів.....	248
Тарасюк Н. А. Виховний аспект позашкільної освіти.	254
Фелістович Т. М. Форми і методи добровільної діяльності з молодшими школярами.....	258
Філатова М. С. Формування в учнів початкової школи знань про пожежну безпеку у виховній позакласній роботі як психолого-педагогічна проблема.....	264
Шеремет Н. М. Особливості вищої педагогічної освіти Італії у другій половині ХХ століття.....	270
Богурський О. М. Формування почуття обов'язку та відповідальності учнів у процесі навчальної діяльності.....	278
Ісько Т. І. Формування математичної компетентності учнів у процесі навчально-пізнавальної діяльності.....	281
Снігур М. О. Виховання цінностей здорового способу життя учнів підліткового віку.....	283

5. Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лип. 2019 р. № 688 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення 04.05. 2023).

6. Степанов О. М. *Психологічна енциклопедія* / автор-упоряд. О. М. Степанов. Київ: Академвидав, 2006. С. 423.

Спасіба А. С.,
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта
Рівненського державного гуманітарного університету

ДО ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ УЧНІВ

Сьогоднішні реалії зумовлюють підвищення соціально-педагогічних вимог до особистісно-професійного впливу педагога на процес соціалізації учнівської молоді. У цьому контексті важко переоцінити роль саме вчителя початкової школи, який стоїть біля витоків становлення дитини як школяра.

З позиції сучасної педагогічної науки соціалізація визначається як процес перетворення людини на повноцінного члена суспільства, який відбувається під стихійним впливом соціального середовища і спеціально організованої, свідомо спрямованої виховної роботи. Успішною соціалізацією може вважатися ефективна адаптація людини до суспільства й водночас здатність

певною мірою протистояти всьому тому, що заважає її саморозвитку й самоствердженню [1, с.19].

Саме вчитель початкової школи є водночас і викладачем, і вихователем, і організатором діяльності дітей, а також і активним учасником спілкування з учнями, їх батьками та колегами, він є дослідником педагогічного процесу, і консультантом, і громадським діячем. Тому його особистісно-професійний вплив на особистість дитини є предметом посиленої дослідницької уваги науковців.

Зауважимо, що коли молодший школяр спілкується з вчителем, то розраховує на розуміння, терпіння, любов тощо. Жорстко регламентована форма спілкування вчителя з першокласниками призводить до підвищення тривоги, зниження емоційного комфорту в дитини, що спричиняє суттєве гальмування активності та ініціативності, які передбачаються шкільними вимогами. Усе це не може не відбиватись на стосунках між учителем та учнями в класі. Отже, формуючий вплив відносин між вчителем та учнем на процес соціалізації дитини, особливо молодшого шкільного віку, важко переоцінити.

У процесі становлення стосунків з учителем багато залежить і від самих учнів, адже така важлива подія, як вступ до школи, по-різному переживається дітьми, залежно від їхньої психологічної готовності до навчання. Педагогічні спостереження засвідчують, що деякі діти поводяться цілком адекватно в нових умовах, інші – надто стримано, а деякі зовсім їх не сприймають і навіть намагаються діяти їм усупереч. Ось чому первинним завданням учителя початкової школи виступає всіляке сприяння процесу адаптації дитини до нових умов життя та налагодження стосунків, без винятку, з усіма дітьми, залежно від їхніх індивідуальних особливостей. Зазначене й

має бути враховано в процесі підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності.

Незаперечним є факт, що саме вчитель початкової школи може якісно вплинути на творчий розвиток і становлення особистості молодшого школяра, його інтересів, цінностей, ідеалів. Тому нагального потребою сьогодення є необхідність якісного оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя початкової школи в умовах педагогічного університету. Ефективність підготовки буде високою, якщо у випускника педагогічного факультету буде сформована перш за все готовність до впровадження в освітній процес школи I ступеня сучасних освітніх технологій, які спрямовані на соціалізацію молодших школярів, активізацію їх пізнавальної діяльності. Роль учителя як агента соціалізації оцінюється понад усе за такими критеріями, як забезпечення максимально сприятливих умов для індивідуального розвитку та соціального становлення вихованців, ставлення до них не стільки як до об'єктів, скільки як до суб'єктів процесу соціалізації [2]. Враховуючи вищезазначене, можна виокремити такі найбільш суттєві аспекти майбутніх учителів до реалізації соціалізуючих функцій: 1) уміння сформулювати позитивну «Я-концепцію» в учнів; 2) спроможність до створення «ситуації успіху» та доброзичливої атмосфери в навчально-пізнавальній та дозвіллєвій діяльності; 3) компетентне врахування й здатність до оптимізації факторів соціалізуючого впливу на дитину молодшого шкільного віку.

У зв'язку із цим цілком зрозумілим є те, що якість професійно-педагогічної підготовки здобувачів вищої освіти у педагогічному університеті значно залежить від особистості викладача і, перш за все, його духовного обличчя, професійної компетентності, обізнаності в

проблемах сучасної школи і знахідках, передового педагогічного досвіду.

Стосовно реалізації позитивної соціалізації молодших школярів найбільш значимими особистісними якостями педагога здобувачі вважають наступні: професійну компетентність, відповідальність, толерантність. Серед якостей особистості несумісних для педагога, який намагається реалізувати особистісно-професійний вплив на процес соціалізації учнів були виокремлені такі: формалізм, неврівноваженість, невміння зацікавити дітей суспільно-корисною діяльністю. Майбутні фахівці початкової школи в основному усвідомлюють своє специфічне призначення в аспекті позитивної соціалізації дитини.

Успішність соціалізації молодших школярів в значній мірі залежить від особистісно-професійної готовності вчителя в цьому плані. Феномен «готовність» до будь-якої діяльності в сучасній філософії, психології й педагогіці здебільшого пов'язується із певним рівнем розвитку особистості людини, направленістю на виконання конкретної роботи.

Аналіз наукових доробок поняття професійної готовності дозволив уточнити зміст, який варто вкладати у поняття «готовність до соціалізації учнів». Йдеться про інтегровану якість особистості, що є результатом єдності теоретичної, практичної і психологічної підготовки майбутнього педагога до педагогічного спрямування процесу соціалізації молодших школярів.

Виходячи з розуміння готовності педагога до соціалізації молодших школярів як особистісно-професійної якості, що забезпечує внутрішні умови для успішного здійснення цієї діяльності, конкретизуємо її структуру. Спираючись на теоретичні джерела, присвячені

феноменології «готовність до педагогічного спрямування фахівцем процесу соціалізації учня», нами умовно було виокремлено певні блоки готовності здобувачів в означеному аспекті: психологічний, теоретичний, практичний. Ці блоки віддзеркалюють здебільшого ціле-мотиваційний, змістово-процесуальний та результативно-рефлексійний компоненти.

Ціле-мотиваційний компонент готовності майбутнього вчителя до соціалізації молодших школярів включає: наявність професійних мотивів, настанов та інтересів в оволодінні професією педагога; бажання займатися професійною діяльністю; позитивна настанова на професійну діяльність щодо соціалізації молодших школярів та активність у роботі з ними; зацікавленість педагогічною діяльністю, прагнення до нових професійних знань, власного вдосконалення, бажання саморозвитку; спрямованість педагога на творчу діяльність у співробітництві з учнями в процесі їх соціалізації, що забезпечувала б саморозвиток і самореалізацію особистісних структур учнів у цілеспрямованій навчальній діяльності; систему цілей професійного саморозвитку для досягнення більш високого рівня технологічної культури як складової педагогічної культури.

Змістово-процесуальний компонент готовності майбутнього вчителя початкової школи до соціалізації учнів включає: обізнаність майбутніх фахівців у сутності процесу соціалізації молодших школярів, фахову компетентність щодо спрямування процесу соціалізації учня молодшого шкільного віку; знання навчального матеріалу з курсів початкового навчання, педагогічних принципів роботи з молодшими школярами, їхні психолого-фізіологічні особливості.

Результативно-рефлексійний компонент готовності майбутнього вчителя до соціалізації молодших школярів включає: професійну спрямованість, самоконтроль, адекватну самооцінку власної підготовленості до корегуючої діяльності у процесі оволодіння знаннями та вміннями щодо соціалізації молодших школярів; уміння реалізовувати й аналізувати власні творчі педагогічні здібності, відчувати задоволення від результату творчої діяльності молодших школярів; усвідомлення необхідності постійного вдосконалення власних професійних знань, умінь, навичок, загальної культури, ерудиції; усвідомлення наявного і необхідного ступенів оволодіння цією діяльністю і рівнів розвитку, що забезпечують діяльність особистісних якостей; наявність програми самоорганізації і саморозвитку для досягнення бажаного рівня майстерності і результативності діяльності; уміння адекватно оцінювати власну активність у професійній діяльності та діяльності інших; осмислення власних дій, спрямованих на розвиток і вдосконалення інших; оцінку продуктивності власних досягнень у роботі вчителя початкової школи та їх суспільне значення.

Вищезазначене дозволяє визначити готовність майбутнього вчителя до соціалізації молодших школярів як динамічне педагогічне явище, що відбиває досягнутий на визначеному етапі його професійного саморозвитку рівень сформованості знань, умінь та навичок щодо соціалізації школярів.

Отже, проблему підготовки майбутніх учителів початкової школи до соціалізації молодших школярів можна розуміти як формування в них направленості на активну, творчу роботу в аспекті соціалізації дитини; оволодіння педагогічними знаннями й професійними вміннями, необхідними для цього виду професійно-

педагогічної діяльності; набуття важливих у цьому плані особистісно-професійних якостей.

Список використаних джерел

1. Кравченко Т. В. Сутнісні характеристики соціалізації. *Педагогіка і психологія*. №3 (56). 2007. С.11–19.
2. Лавриченко Н. М. Роль учителя в соціалізації учнівської молоді (європейський контекст). *Педагогіка і психологія*. №1. 2008. С.101–107.

Тарасюк Н. А.,
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта
Рівненського державного гуманітарного університету

ВИХОВНИЙ АСПЕКТ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

В Україні освітні послуги надають заклади загальної середньої освіти (початкова школа, гімназії, ліцеї), заклади професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої (коледжі), заклади вищої освіти (університети, академії), а також заклади позашкільної освіти.

Заклад позашкільної освіти – складова системи позашкільної освіти, яка надає знання, формуючи вміння та навички за інтересами, забезпечує потреби особистості у творчій самореалізації та інтелектуальний, духовний і фізичний розвиток, підготовку до активної професійної та громадської діяльності, створює умови для соціального захисту та організації змістовного дозвілля відповідно до здібностей, обдарувань та стану здоров'я вихованців, учнів і слухачів [2].